

OKUL BAŞARISI 'ndan HAYAT BAŞARISI'na

Yazar: Doç. Dr. İlhan KASATURA

Yayınevi: Altın Kitaplar Yayınevi

1-Giriş

Yazar kitabına yapmış olduğu bir otobüs yolculuğunda yanındaki ve otobüsteki bazı ailelerle olan konuşmaları ile başlıyor. Bu konuşmalar okul ve hayat başarısı üzerine. Devamında yazar 1970 yılında yapmış olduğu bir anketi ve 20 yıl sonrasını anlatıyor.

1970 yılında 15-18 yaşlarında 258 lise öğrencisini içeren bir anket yapılmış. 20 yıl sonra bu öğrencileri yazar araştırmış ve 32 kişiyle okulun geleneksel çay gününde tekrar bir araya gelip görüşmüş. Olaylar 20 kişilik bir grup arasında geçiyor. Anket sonuçları 1970 yılında 144 ve 1990 yılında ise 32 kişi üzerinden değerlendirilmeye alınmış. Sonuçlar rakam olarak ifade edilmiş. % olarak ifadesini kendim yaptım. Seçilen adaylar belirli bir sosyal yaşam düzeyinde.

Elde edilen sonuçlar gerçekleri yansıtmaya yönünden isabetli. Sonuçlara ilişkin yazarın önerileri ve çözümleri gerçekçi görünüyor. Uygulanabilir bir his uyandırıyor. Anket sonuçlarında genel olarak iki konu ele alınmış. Öğrencinin okul başarısı ve okul sonrasındaki hayat başarısı. Okul hayatında başarılı öğrenciler ve başarısız öğrencilerin bu durumlarını sağlayan sonuçlar anketlerde ele alınarak araştırılmış. Başarı ve başarısızlık üzerine öğretmen görüşleri alınmış. Başarı -başarısızlık üzerinde öğretmenin rolü anlatılmış. Öğretmenlerin sorunları dile getirilmiş. Zeka durumu, aile ilişkileri, arkadaş ilişkileri ve çevrenin başarı ve başarısızlıktaki rolü araştırılmış.

20 yıl sonra bazı adayların bazı görüşleri:

"Çağdaş yönetici bir ekip çalışmasını gerçekleştirebilen, varılmak istenilen hedefler doğrultusunda işleri organize ederek, en verimli sonuçların alınmasını sağlayan kişidir. Ancak tümüyle kendi görüşlerini uygulamaya koyması, yatay ve dikey etkileşim ile bilgi alışverişini önler. Bu nedenle iyi performans ve yaratıcılık gösteren kişilerin ödüllendirilmesi ve görüşlerine yer verilmesinden yanayım. Bazı şirketlerde toplantılarda gözlediğim şey, üst düzey yöneticilerin astlarına hiçbir yaratıcılık şansı tanımadıklarıdır."

"İnsanın başkaları üzerinde bıraktığı etkileri bilmesi bence başarılı olabilmek için atılacak en önemli adımlardan biri."

2- Yirmi Yıl Sonra Yapılan Anket Sonuçları Ve İçeriği:

AİLE HAYATI BAŞARISI:

- Aile içi ilişkilerin iyi olması; rahat iletişim kurabilme
- Sevgi ve saygı ortamı
- Paylaşabilme özellikleri
- Birbirlerine destek olabilme, dayanışma

- Güven duymak
- Birlikte olmaktan mutluluk duymak

SOSYAL HAYAT BAŞARISI:

- Toplum içinde geçerli bir mesleği ve yeri olmak
- Arkadaş ilişkilerinde aranılan bir kişi olmak.
- En az iki kuruluş veya grubun üyesi olmak.
- Ekonomik olarak rahat geçinme standartlarına sahip olmak.
- Kültürel etkinliklere katılmaktan zevk duymak ve aktif olarak yaşamak.

İŞ HAYATI BAŞARISI:

- İşinde yerini bulmuş olduğuna inanmak
- Kendisine ihtiyaç duyulan bir kişi olduğunu kabul etmek.
- İşyerinde üstleri ve üstleriyle iyi geçinmek.
- İşinde kendi bireysel yaratıcılıklarını da gösterebilme şansını bulmak.

Başkalarına ters düştüğü durumlarda bile kendisini ifade edebilecek cesaretle olmak.

1970 Yılında Okulda Başarılı Ve Başarısız Öğrencilerin 1990 Yılındaki Hayat Başarılarının Görünümleri

Toplam 32 Kişi

	Okulda	Başarılı	Öğrenciler	Okulda	Başarısız	Öğrenciler
Başarı Durumu Değerlendirme	Aile hayatında	Sosyal hayatında	İş hayatında	Aile hayatında	Sosyal hayatında	İş hayatında
Kendisi	% 62,5	% 78	% 65,5	% 56	% 53	% 53
Ailesi	% 53	% 59	% 78	% 69	% 63,5	% 56
Arkadaşları	% 81	% 87,5	% 84	% 62,5	% 69	% 40,5

Tablo - 1

Hayat başarısı gösteremeyen kişiler 1990 yılından geriye dönük olarak yaptıkları değerlendirmede kendilerini başarılı olmaktan alıkoyan nedenleri şöyle göstermişlerdir.

- Başarılı olmak için hırslarının bulunmaması. Kendilerine ortalama bir hayatın yetmesi
- Kendilerine destek olabilecek kişilerin bulunmaması, gidebilecekleri yönü kendi kendilerine çizememek.
- Kendilerine yeteri derecede güvenmedikleri için görüş ve düşüncelerini ortaya koyamamak.
- Günlük streslere tahammül edememek.
- Kendileri için önemli kayıpları yaşamak.
- Zamanın farkında olmadan akıp gitmesi

- Olaylar ve kişiler hakkında hep olumsuz düşünmeye koşullandırılmış olmak.
- Zekasına işlerlik kazandırmayı öğrenmemiş olmak.
- İnsan ilişkilerinde başarısızlığa uğradıkları için gereken atılımları yapamamak.
- Kendilerini mutlu hissetmemek.
- Mutlu olmadıkları halde etrafa mutluluk oyunu oynamaktan yorgunluk duymak.
- Kendilerini sevmemek.
- Psikolojik olarak kendilerini güçlü görmemek.

3- Başarının Hammaddeleri: Zeka Ve Kişilik Özellikleri

Okulda başarısız öğrenciler için ilk akla gelen neden, başarılı olmak için zekalarının yeterli olup olmadığıdır. Oysa ilkokulu normal koşullarda başarılı bir şekilde bitirmeye yeten zeka, orta öğrenim, hatta yüksek öğrenim için bile yeterlidir. Okulda başarısızlık, zeka faktöründen çok, zekaya işlerlik kazandıramayan etkisiz bir eğitilden kaynaklanmaktadır.

Bir başka deyişle, zekanın hammaddesine işlerlik kazandıracak olan, çevredeki etkileşimlerdir. Öğrenilen yeni kavramları yeni durumlara uygulayabilmek, yani zekaya kıvraklık kazandırabilmek sürekli işleme ve eğitimle gelişir. İleri derecede eğitim eksikliği, ekonomik ve coğrafi nedenler, zeka potansiyelinin gelişmesini engelleyerek, zekaya yeterli düzeyin altında bir görünüm verebilir.

4-Duygusal Sorunlar Zekice Davranışları Engelleyebiliyor

Ailelerin çocuklarıyla yeterince ilgilenememeleri, aile içinde yaşanan huzursuzluklar öğrencinin zekasını olumsuz yönde etkileyerek, geçici bir süre için de olsa zekaya işlerliğini kaybettirebilir. Çevreyle iyi bir uyum içersinde olmak ise zekayı daha verimli hale getirebilir. Bireyin heyecansal olarak dengeli ve uyumlu bir kişiliğe sahip olması, zeka özelliklerini olumlu bir şekilde yönlendirir. Bu nedenle daha önce çok iyi uyum ve belirli bir potansiyel gösteren öğrencilerin birden bire başarısız, dikkatsiz hale gelmelerinde bazı duygusal nedenler araştırılmalıdır.

Ergenlik çağında zekalarına duygularıyla yön vermeye alışmış olan bireyler, bu konuda eğitilmezlerse, daha sonraki yaşamlarında zekalarından istenildiği ölçüde yararlanamazlar. Bireyin duygusal sorunların yüklülüğüne rağmen, zekasıyla yönünü bulabilmesi zeka düzeyinin ortalamasının üzerinde olması gerekmektedir. Ortalama zeka özelliklerine sahip olan bireyler, duygusal sorunlarla karşılaştıklarında gerilemektedirler.

5- Başarı İçin Zeka Kişilikle Bağdaşmalıdır

Başarılı ve başarısız öğrencileri seçerken, zeka belirleyen ölçütleri göz önüne alarak, onların hepsinin liseyi, hatta üniversiteyi bitirmeye yeten bir zeka düzeyine sahip oldukları varsayımıyla hareket ettik. Bunun için de araştırmaya aldığımız öğrencilerin tümüne WAIS ZEKA TESTİ SÖZEL BÖLÜMÜ nü uyguladık.(el maharetlerini içermeyen bölüm)

- Genel bilgi
- Muhakeme
- Aritmetik yetenekleri
- Dikkati odaklaştırabilme yeteneği
- Kavramlar arasındaki ilişkiyi araştırarak, soyut düşüncenin ne kadar gelişmiş olduğunu

- gösteren bölüm.
- Bellek işlevleri

Tablo - 1 incelendiğinde başarılı ve başarısız olmak üzere iki ana gruba ayırdığımız öğrencilerin zeka bölümleri bakımından anlamlı farklılıkları bulunmadı. Başarılı öğrenciler sadece başarısız öğrencilere göre daha yüksek puan aldılar. Zeka yönünden 20 yıl sonra yapılan araştırma, ortaya anlamlı bir farklılık koymamıştır.

6 -Önemli Olan, Kişinin Zeka Özelliklerini Bilmesidir

Kuşkusuz, zeka bölümünden söz ederken, zeka bölümünü oluşturan faktörlerin hangisinin başarıda daha fazla etken olduğunu söyleyebilmek pratik hayatta pek kolay olmaz. Günlük yaşamda biliriz ki, uzun zaman gitmediğimiz bir çevrede, adımızla hitap edilmesi, unutulmadığımızı göstermesi bakımından bizi memnun eder, hatırlayanlara da olumlu puan kazandırır.

Birey başarı kazanabilmek için kendi zekasının özelliklerini bilmek zorundadır. Örneğin bir politikacı, bir avukat el maharetlerini geliştirmese de olabilir. Ama konuşma yeteneklerini ve topluluklara ulaşabilme yetilerini geliştirmek zorundadır.. ... gibi. Gençlik dönemindeki yetenekler daha sonraki yıllarda anlamlı bazı değişikliğe uğramamaktadır. Yani kişi zeka yetenekleri bakımından gençliğinde neyse, orta yaşlılığında da odur. Ancak kendilerini geliştirmek için sürekli çaba harcayan bireyler düşünce ve davranış esnekliği kazandığından, varolan zeka potansiyeli daha verimli hale gelmektedir.

7. Ailelerle, Başarılı Ve Başarısız Öğrencilerin Mizaç Özellikleri

Aileye göre başarılı öğrenci	Aileye göre başarısız öğrenci	Başarılı öğrenciye göre aile	Başarısız öğrenciye göre aile
Neşeli	Durgun	Neşeli	Huysuz
Kolay uyar	Uysal	Sosyal	Sosyal olmayan
Hırçın	Öfkeli	Koruyucu	Koruyucu
Sosyal, girişken	Uyumsuz, çekingen	Arkadaşça	Arkadaşça olmayan
Mantıklı	Duygusal	İyimser	Kötümser
İyimser	Kötümser	İşbirlikçi	Anlayışsız

Tablo - 2

8 - Benzerliğin Nedeni: Özdeşleşme

Çocuk geliştikçe anne baba davranışlarına benzeyen birçok özellik kazanmaya başlar. Bazen genç bir çocukla anne babanın yürüyüşleri, jestleri ve konuşma tarzlarındaki benzerlik o kadar çarpıcıdır ki, çocuğun anne babayla tam özdeşleştiği düşünülür. Örneğin, çocuklar anne babalarını her konuda taklit etmezler. Bir genç, annesinin sosyal davranışlarını, mizah anlayışını taklit edebilir; ahlak değerlerini benimseyebilir. Anne baba çocuğun ilk ve en sık olarak ilişki kurduğu kişiler olduğu için özdeşleşme kaynağı onlardır. " **Bu sebeple ailenin eğitimi ve geleneklerine, kendi örf -adetlerine bağlı olması çocuğunda bu doğrultuda yetişmesini sağlayacaktır.**"

9- Başarılı Öğrenciler Daha Çok Anneye Benziyor

Anne babalarıyla davranış benzerlikleri araştırılan üniversite öğrencileri mizaç ve eğlenme ilgilerinde karşı cinsle olan ebeveynle daha çok benzerlik göstermişlerdir. %40 dan fazla erkek çocuk anneleriyle, aynı oranda kız çocuk da babalarıyla benzerlik göstermişlerdir.

	Başarılı	Öğrencilerde	Başarısız	Öğrencilerde
Benzeyen Özellikler	Mizaç	Eğlenme ilgileri	Mizaç	Eğlenme ilgileri
Sadece babaya	% 25	% 27	% 29	% 31
Her iki ebeveyne	% 19	% 31	% 33	% 25
Sadece anneye	% 52	% 32	% 35	% 33
Hiçbir ebeveyne	% 3	% 8	% 3	% 10
Doğrusu bilinmeyen	% 1	% 2	% -	% 1
TOPLAM	% 100	% 100	% 100	% 100

Tablo - 3

10- Değer Ölçüleri Ve Tutumlarda Da Tutarlılık Var

Danimarka ve Amerika'da yapılan bir araştırmada, anne ve ergen tutumları arasında büyük bir benzerlik olduğu göze çarpmıştır. Her iki ülkede de ergenlerle annelere yöneltilen, "Başarılı olmak ve hayatta ilerleyebilmek için ne gerekir?" sorusuna aşağıdaki cevaplar alınmıştır.

İki ülke arasındaki farklılıklar anne - çocuk farklılığından daha önemlidir. Amerikalılar çok çalışmayı, Danimarkalılar ise hoş bir kişilik ve başkalarıyla beraber olma yeteneğini başarı için birinci planda görmüşlerdir.

Cevaplar	Birleşik Devletlerde		Danimarka'da	
	Ergenler	Anneler	Ergenler	Anneler
Çok çalışmak	% 52	% 56	% 13	% 9
Hoş bir kişiliği olmak	% 22	% 17	% 43	% 50

Gerekli kişiyi tanımak	% 4	% 2	%12	% 10
Para biriktirmek	% 1	% 2	% 5	% 3
Yüksek öğrenim	%18	% 22	%23	% 27
Özel yetenek	% 3	% 1	% 4	% 1
TOPLAM	% 100	% 100	% 100	% 100

Tablo - 4

11- Yaşıt Gruplarının Etkisi Ne Zaman Güçlü Olur

Yaşıt gruplarının en etkili olduğu durumlar, aile ile eksikliği ve doyurucu olmayan bir ilişki söz konusu olduğu hallerdir. Özdeşleşme sorunları ergenlik dönemiyle bitmez. Otuz yaşına gelip nasıl olmak istediğine, hayattan neler beklediğine karar vermemiş kişi pek çoktur.

12- Liderlik Başarılı Öğrencilerin Kişilik Özelliği

Kişiliğin liderlik özellikleri de başarıyla yakından ilgisi görülen bir olgudur.

- Öğrencinin arkadaşlarını etkileme gücü var mıdır?
- Yoksa sınıfta çok sessiz olarak bir yer işgal eden biri midir?
- Arkadaşlarının onu lider seçme fikrini ve onayını alma dereceleri nedir?
- Okuldaki çeşitli organizasyon ve grup faaliyetlerine katılma oranları nedir*?

Liderlik özelliklerinin ortaya koyan bu sorulara göre başarısız öğrenciler klikler ve mahalle arkadaşlarını, başarılı öğrenciler ise okuldaki kulüpler ve organizasyonları tercih etmekte, okul faaliyetlerindeki liderlik görevlerini de çoğunlukla başarılı öğrencilerin üstlendiği görülür. Liderlik için çoğunlukla başarılı öğrenciler grubunda yer alan öğrenciler seçilmektedir. Lider olmak, kişileri yönetmek, fazla şeyler ummak gibi özelliklerde başarısız öğrencilerin değil, başarılı öğrencilerin beklentileri arasındadır.

13. Kişilik Ve Davranışlar Temelde Aile

Tutumlarına Göre Biçimleniyor

Kişilik özelliklerinin başarı ve başarısızlıkla ilgisi araştırılırken ilk akla gelen, bu niteliklerin oluşup biçimlenmesinde ana babanın ne ölçüde rolü olduğudur.

Kendilerine uygulanan disiplin çeşidinin otoriter, demokratik ve gevşek türden hangisine uyduğunu ve disiplin türü için düşüncelerini sorduğumuz öğrencilerin büyük çoğunluğu, kendilerine uygulanan disiplinin otoriter olduğunu, ancak demokratik şekli tercih ettiklerini söylemişlerdir.

Uygulanan disiplin türü	Başarılı öğrenciler	Başarısız öğrenciler	TOPLAM
Otoriter	% 40	% 51	% 91

Demokratik	% 47	% 18	% 65
Gevşek	% 13	% 31	% 44
TOPLAM	%100	% 100	

Tablo - 5

14- Başarılı Ve Başarısız Öğrencilerin Zeka Faktörü Bakımından

20 Yıl Sonraki Görünümleri

Wais	Başarılı Öğrenciler		Başarısız Öğrenciler	
Zeka Testi	1970 (144 kişi)	1990 (32 kişi)	1970 (144 kişi)	1990 (32 kişi)
Genel Bilgi				
Yüksek	% 31	% 44	% 14	% 25
Orta	% 52	% 31	% 67	% 44
Düşük	% 17	% 25	% 26	% 31
Muhakeme				
Yüksek	%28	% 47	% 12,5	% 25
Orta	% 55,5	% 28	% 65	% 47
Düşük	% 17	% 22	% 29	% 28
Aritmetik Yetenek				
Yüksek	% 29	% 50	% 13	% 31
Orta	% 53,5	% 25	% 62,5	% 37,5
Düşük	% 17	% 25	% 24	% 25
Soyut Düşünce				
Yüksek	% 28,5	% 56	% 13	% 50
Orta	% 54	% 25	% 62,5	% 31
Düşük	% 17	% 19	% 24	% 12,5
Bellek				
Yüksek	% 29	% 53	% 12,5	% 37,5
Orta	% 55	% 28	% 67	% 25
Düşük	% 17	% 19	% 24	% 37,5

Tablo - 7

15. Zeka Faktörü Hayat Başarısı İlişkisi

Hayat Başarısı	Zeka Bölümleri (32 kişi)		
	Yüksek	Orta	Düşük
Aile Başarısı	% 56	% 12,5	% 31
İş Başarısı	% 59	% 31	% 9
Sosyal Başarı	% 69	% 6	% 6

Tablo - 6

16 - Ne Kadar Ve Nasıl "Sorumluluk" Verelim?

Orta öğretim dönemi ergen için kişiliğinin biçimlendiği bir evredir. Kişilik gelişimi için çok gerekli olan sorumluluk duygusunun gelişmesi de bu dönemde son şeklini alır. Sorumluluk duygusuyla başarı arasında olumlu bir ilişki olduğu gerçektir. Sorumluluğun çeşitli konularda çok iyi gelişmemiş olması, hayata hazır olmayış, gencin kendini bir boşluk içinde hissetmesi gibi duyguları da beraberinde getirmektedir.

Anne babanın bu konuda bilinçli davranması yada önemsememesi, ilgisiz kalması, çocuğun bu duygusunu geliştirebilir veya körletebilir. Örneğin, çocuğun yaşı için ağır gelebilecek bir sorumluluğun verilmemesi ve zamanından önce sorumluluktan yıldırılmaması gerekir.

17 - "Değersizlik" İnancı Güvensizlik Doğurur

Araştırmamızda başarılı öğrenciler grubunda oldukları halde, değersizlik inancı ve güvensizliği bir kişilik özelliği olarak taşıyan öğrencilere de rastlanmıştır. Bütün öğrencilerin birbirini tanıdığı bir sınıfta "Eğer lider seçmeniz isteseydi kimi seçerdiniz" sorusuna cevap olarak; kendini değerlendirme puanı yüksek olanların %47 si 1.derecede lider, kendini değerlendirme puanı orta olanların % 32 si 2.derecede lider, kendini değerlendirme puanı zayıf olanların % 15 i lider olarak seçilmiştir.

Kişinin kendini değerlendirme ölçüsünün temeli büyük çapta ailesinin yetiştirme tarzında yatar. Bu konunun devamında şu başlıklar yer alıyor.

- Çocuğunuzun arkadaşlarına göstereceğiniz ilgi, ona değer verdiğinizi gösterir.
- Cezalandırma bile bir ilgidir.
- Kişiliğin değişimine yol açan koşullar.
- Ana baba beklentileri: Ölçüsüz verme isteğinin faturası

18 - Başarı Güdüsünü Yaratan Ya Da Engelleyen Etkenler

Bir ZEN ustası yanında öğrencileriyle birlikte gezinirken, tilkiden kaçan bir tavşanı gösterir ve şöyle der: "Eski bir hikayeye göre, tavşanlar tilkilerden daha hızlı koşarlar"

"Hayır" diye itiraz eder bir öğrenci."Tilkiler daha hızlı koşarlar"

"Ama tavşan tilkiden kurtulacak " der bu kez usta.

"Bundan nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?" diye sorar öğrenci.

"Çünkü tilki sabah kahvaltısı için, tavşan ise canı için koşuyor " diye cevap verir ustası.

Birçok psikolog, güdülenmeyi(motivasyonu) davranışı harekete geçiren ve ona yön veren olgu olarak niteler. Başarı güdüsünün gelişmesinde, toplumsal çevrenin rolü birçok yazarca anlatılmıştır. Başarı güdüsünün gücü önce kişinin genel enerji düzeyine bağlıdır. İkincisi, kültürel etkiler, okul eğitimi ve başarı konusundaki aile değerleriyle ilgidir. Üçüncüsü, bireyde bağımsızlığı, kendine güveni, kusursuz olma isteğini geliştirecek çocuk eğitimidir.

Bu konunun devamında şu başlıklar işlenmektedir.

- Ailenin ilgi yada ilgisizliği, ödüllendirme - cezalandırma
- İhmal edilen çocuğun savunma silahı yoktur.
- Anne babanın davranışlarında tutarlı olmaları
- Anlaşan eşler çocuk eğitimi konusunda da uzlaşıyor ama...
- Çocuğunuzdan olabileceğinden daha fazlasını istemeyin

19 - Olumsuz Güdülenme İnadına Başararak Kendini Kanıtlama

Övgü ve yapıcı eleştiriler çocuğun başarı güdüsünü harekete geçirmekte olumlu rol oynarken, kişiliğe yönelen olumsuz eleştiriler, küçümsemeye yatkın olan ifadeler çocukta bunlara karşı tepki oluşturur. Kişiliğine yönelmiş olumsuz eleştirilerden rahatsız olan, kendini aptal ve beceriksiz hissetmeye itilen genç, bu değerlendirmeyi gerçek olarak kabul ederse, kendine güvenini, dolayısıyla da girişimde bulunma, deneme cesaretini yitirir. Sonuçta olaylardan kaçmak için "eğer denemezsem başarısızlığa uğramam" gibi yanlış bir düşünceye kapılabilir. Örneğin, şişman görünüşünden dolayı çeviklik gerektiren bir uğraşta, " Sen mi yapacaksın?" diye küçümşenen genç, kırgınlık ve öfke duygularını biriktirerek hiçbir sosyal etkinliğe katılma cesaretini gösteremeyebilir.

Çocuğunuzun yola getirmek için kullandığınız kırıcı ve olumsuz ifadeler o anda kırgınlık ve öfke yaratırken, ileriye yönelik olarak da öç alma ve kendini kanıtlama şeklinde bir tepki oluşturabilir. Böyle bir küçümsemeye karşı bu tür bir meydan okumayla tepki vermek, özsaygıyı koruma çabasından başka bir şey değildir.

20- Ana Babaların Ve Diğer Önemli Kişilerin Umut Ve Beklentileri

Araştırmamızda liseli öğrenciler ana babalarının gençliklerinde sahip olamadıkları araba, arkadaşlar, para ve iyi bir eğitim gibi olanaklara çocuklarının sahip olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler bunların bir kısmını yaparken hoşnutluk duydukları gibi bir kısmının da altında ezilip kalınca aşağılık duygusuna kapılarak varolma yeteneklerini de kullanılamaz hale geldiklerini belirtmişlerdir.

Ergenin ilgileri, başarı umma düzeyini iki yönden etkiler: Birincisi, aspirasyonların hangi alanda gelişeceğini belli eder, ikincisi başarı umma düzeyini sınırlar.

21- "Amaç Edinme" yi Neler Etkiler

Amaç edinme davranışını etkileyen faktörler şunlardır. Kültürel idealler, Aile çeşidi ve zeka faktörü.

22- Kendini Gerçekleştirmeye Götüren Davranış Ve Kişilik Özellikleri

- Hayatı yoğun bir şekilde ve özümleyerek yaşamak
- Güvenilir yollardan çok yeni bazı şeyleri denemek
- Çoğunluğun, otoritenin ve geleneğin sesinden çok, deneyimlerini geliştirmek için kendi duygularını dinlemek
- Dürüst olmak, oyun oynamaktan ve yapmacıktan kaçınmak
- Düşünceleri çoğunluğa uymadığı zaman sevilmemeye hazır olmak
- Sorumluluk alabilmek; ne yapmaya karar verirse üzerinde fazla çalışmak
- Savunma silahlarını tanımaya çalışmak ve onları bırakabilecek güçte olmak
- Gerçeği olduğu gibi algılamak
- Kendilerini ve başkalarını oldukları gibi kabul etmek
- Düşünce ve davranışlarında içten olmak
- Kendine yönelik olmaktan çok, soruna yönelik olmak
- İyi bir mizah anlayışı olmak
- İleri derecede yaratıcılığı olmak
- İnsanlığın yararıyla ilgili olmak
- Temel yaşam deneyimlerini değerlendirebilecek güçte olmak
- Birçok kişi yerine birkaç kişiyle doyurucu ilişkiler kurmak
- Hayata tarafsız açıdan bakmak

23- Ailenin Sosyo - Ekonomik Durumu Öğrencinin Başarısını Nasıl Etkiliyor?

Öğrencinin sosyo - ekonomik durumu incelenirken, ailenin gelir düzeyi, anne babanın öğrenim ve meslek durumları, oturdukları evin bulunduğu yer, içinde kaç kişi yaşadığı gibi değişkenler, geniş anlamıyla "sosyal sınıf" ı belirlemektedirler. Toplum içinde sosyal sınıf farkları olmadığı kuramsal olarak ifade ediliyorsa da, kişinin ait olduğu sosyal sınıf, kişiye sağladığı kolaylıklar ya da engellemelerle çok çeşitli biçimlerde varlığını göstermektedir.

Bu bölüme yazar konuyu anket sonuçlarıyla da ele alarak yorumluyor. Devamında şu başlıklar bulunuyor.

- Sosyal sınıfları yaratan, çocukların öğrenme ortamlarının farklılığıdır.
- Kültürel yoksulluk zeka yetersizliğini andırıyor.
- Sosyal durumu neler belirliyor: a-Oturulan evin yerleştiği bölge b- Aile reisinin iş konumu c- Aile reisinin okulda tamamladığı yılların sayısı
- Çalışan anneler iyi örnek oluyor.

Annenin sabahdan akşama kadar çocuğun yanında olması değil, verilen eğitimin kalitesi önemlidir. Yalnızca ev kadınlığı ve anne rolüyle yetinmek durumunda olan, hayattan bezmiş kadınlar, çocuklarına düşüncesiz ve ilgisiz davranmaya daha yatkındırlar.

- Babanızın işini kaybetmesi yada sınıfta kalmanız sizi nasıl etkiler?
- Aileler gelir düzeylerini nasıl değerlendiriyorlar.

Başarılı Ve Başarısız Öğrencilerin Ailelerinin Öğrenim Düzeyleri 144 Kişi

Öğrenim Düzeyi	Başarılı Öğrencilerin		Başarısız Öğrencilerin	
	Anneleri	Babaları	Anneleri	Babaları
1- Hiç okula gitmemiş	% 4	% 1,5	% 2	% 2
2- İlkokula gitmiş	% 10,5	% 4	% 14	% 7
3- İlkokulu bitirmiş	% 14	% 14,5	% 26	% 28
4- Ortaokul, enstitü ve ya sanat okuluna gitmiş	% 17	% 7	% 14,5	% 9
5- Ortaokul veya dengini bitirmiş	% 13	% 10,5	% 16	% 14
6- Lise veya dengine devam etmiş	% 12	% 8	% 16	% 14
7- Lise veya dengini bitirmiş	% 13	% 17	% 3,5	% 13
8- Üniversite veya yüksek okula devam etmiş	% 3,5	% 8	% 5	% 1,5
9- Üniversite veya yüksek okul bitirmiş	% 12,5	% 26	% 3	% 12
10-Üniversite sonrası eğitim görmüş	% --	% 3	% --	% --

Tablo - 8

24- Okul Ve Öğretmen Başarısı Da Başarılı Öğrencilerinin Sayısıyla Ölçülür

Okul faktörü, öğretmenin tutumu ve kişiliğiyle ilgili olarak hem öğrenci, hem de öğretmene aynı soruları değişik biçimlerde sorarak her iki tarafın da görüş açısını değerlendirmeye ve eğitim sisteminin okul başarısı üzerindeki rolünü saptamaya çalıştık.

25- Eğitim: Kişiyi Bilinçli Etkileme

Çok geniş bir kapsamı olan bu konuyu kişiye yapılan bilinçli bir etkileme olarak kabul edersek, bu etkilemenin amaçlarını da değişik şekillerde açıklayabiliriz. Şöyle ki:

- Kişide varolan yeteneklerin son sınırına kadar geliştirilmesine çalışmak
- Kişinin, toplumun ihtiyaç ve koşullarına uygun bir biçimde etkilenmesi
- Kişinin hayattan en iyi şekilde yararlanmasını sağlamak (bu amaç, bir başka deyişle, kişinin geçimini sağlamak şeklinde de ifade edilebilmektedir.)
- Demokrasinin gereklerini yerine getirecek vatandaşlar yetiştirmek, yani kişinin kendisinin ve başkalarının hak ve özgürlüklerine saygılı olma yeteneklerini geliştirmek
- Geçmiş ve geleceğin değerlerini birbirlerine olumlu bir şekilde bağlayarak toplum için daha ileri bir gelişmeyi sağlamak

26- Herkesin Eşit Başarı Olanığına Sahip Olduğunu Söylemek Daha Büyük Eşitsizlikler Doğurur.

Türkiye de eğitim eşitliğinin hukuki yönden teminat altına alınmasına rağmen, ekonomik, coğrafi, sosyal ve politik etkenler eğitimde eşitsizliği doğurmaktadır. Bu etkenlerin meydana getirdiği eşitsizlik yaygın bir ayrıma neden olmaktadır. Ailelerinin ekonomik durumlarından dolayı zorunlu eğitimi bile tamamlayamayan öğrenciler vardır.

Konunun devamında şu başlıklar işlenmektedir.

- Öğrenciler bireysel farklılıklara göre eğitim istiyor
- Disiplinin amacı özdenetimi geliştirmek olmalıdır: İyi bir disiplin, öğrencinin bağımsız bir şekilde, öğretmenin ve okul idaresinin denetimine gereksinim duymaksızın, kendi kendisini yönetmesini amaçlamalıdır.
- Okul disiplininde rol oynayan etkenler: a-Çevreye bağlı etkenler b- Öğretmene bağlı etkenler c- Öğrencilerin kişiliğine bağlı etkenler

27- Öğrencilere Göre "İyi Öğretmen"İN Nitelikleri

Birleşik Amerika da bir öğretmenin sınıfından beğenilmesini sağlayan kişilik çizgilerini belirlemek üzere yapılan bir araştırmaya göre, öğrencilerce en çok vurgulanan 12 nitelik şöyledir:

1. İşbirliğine dayanan demokratik tavır
2. Her çocuk için sevecen ve saygılı olma
3. Sabır
4. Geniş ilgiler
5. Hareket ve görünüş
6. Doğruluk ve taraf tutmamak
7. Esprili olmak
8. Tam itidal ve metanet
9. Öğrencilerin sorunlarına ilgi duymak
10. Esneklik
11. Cesaret verme ve takdir etme konusunda iyi niyet
12. Özel bir konuyu öğretmede olağanüstü başarı

Değişik ülkelerde yapılan araştırmalara göre saptanan bu özelliklerle, bizim araştırmamızdaki öğrencilere göre "iyi öğretmen" özelliklerinin nasıl bir paralellik gösterdiğini görmek için sorulan sorulara verilen yanıtlar şöyledir:

1. Öğretmenin sınıfta her öğrenciye eşit davranması
2. Öğrenci dersini çalışmadığı ve sözlü sınavlarda başarısız olduğu zaman öğretmenin sert eleştiriler yapmaması, hakaret edici sözler söylememesi
3. Sınıfta öğretmenin çok otoriter davranarak rahatsız edici bir sükunet istememesi; normal hareket ve konuşma serbestliği tanınması
4. Kendi sorunları ve sıkıntıları olduğu zaman sınıfa haşın davranmaması
5. Dersleri soyut olmaktan çıkarıp güncel örnekler vermesi, çevre kaynaklarından ve örneklerinden yararlanarak daha cazip hale getirmesi
6. Derste bir davranışı beğenmediği öğrenciyi sınıf önünde küçültmeden, hesap

sormadan, yalnız olarak karşısına alıp onu tanımaya, davranışının nedenlerini anlamaya çalışması

7. Sınıfta keyifsiz veya huzursuz olan öğrencileri fark ederek onları psikolojik dünyalarıyla da tanımaya çaba göstermesi
8. Sınıfta bazı öğretmenlerin disiplin kuruluna gönderebilecekleri olayları öğretmenin kendi olanaklarıyla aydınlatmaya çalışarak, öğrencileri maddi cezalardan koruması ve istenilmeyen davranışlarını düzeltmelerine yardımcı olması
9. Sınıfta şakacı mizacıyla esprili bir hava yaratması, ciddi dersin içine ilginç örnekler ekleyerek öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını önlemesi

Bu konuların devamı şu başlıklar altında işlenip değerlendiriliyor:

- Öğretmen - Öğrenci ilişkileri neden çok önemli?
- Öğretmen ne tür öğrencilere yardımcı oluyor? 1- Başarılı bir öğrenci ise 2- Zeki bir çocuk tembelse 3- Öğrenci yardım isterse
- İletişim aksaklığının öğretmene bağlı nedenleri:
 1. Öğretmenin kişisel sorunları
 2. Öğrenciyi yetiştirmek için gerekli psikolojik yatırımları yapamaması
 3. Ekonomik sorunlar
- Öğretmenin kişilik yapısının öğrenci - öğretmen ilişkilerindeki rolü: Bu kişilik oluşumunda da, kuşkusuz öğretmenin şikayet konusu ettiği sosyo - ekonomik nedenlerin yanı sıra, kalıtım ve çok çevresel etkenlerle şekil kazanmış psikolojik yapısının büyük payı vardır.
- "Evde kendimi huzursuz hissediyorum": Başarısız öğrenciler kendi başarısızlık nedenlerini incelerken hiçbiri "yeteneğim olmadığı için başarısızım" yanıtını vermemiştir. Başarısız öğrencilerin büyük çoğunluğu başarısızlıkta aile etkenini birinci plana almışlardır. Aile konusu içinde önem sırasına göre belirttikleri nedenler şöyledir:
 - Anne babanın sinirli mizaçları yüzünden evde huzurlu bir hava olmaması
 - Anne baba arasındaki anlaşmazlığın sık sık sert ve kırıcı tartışmalarla ortaya konması
 - Babanın içkiye düşkünlüğü
 - Anne babanın anlayışsız davranması
 - Anne babanın yaşlı oluşu
 - Kardeş geçimsizliği
 - Maddi yönden güvensizlik hissetmeleri
- "Duygusal sorunlarım yüzünden aklımı derslerime veremiyorum": Başarısız öğrencilerin 2. derecede başarısızlık nedeni olarak ortaya koydukları duygusal etkenler şunlardır:
 - Kötümserlik
 - Bir şeye üzülünce dikkatini çalışması gereken konu üzerine toplayamama
 - Fazla hassas olmak
 - Erkek arkadaşı yüzünden üzülme
- "Öğretmenim benimle ilgilenmiyor, sosyal etkinlik olanaklarım yok": Başarısızlık nedenleri arasında 3. sırayı alan okula ilişkin etkenleri, öğrenciler öğretmenin ilgisizliği, yeterli sayıda derse kalkmamak, evlerinden okula bazı arkadaşları özel olarak tutulan otomobilleriyle gelirken kalabalık otobüslerle gelmenin çok yorucu olduğu şeklinde sıralamışlardır.
- "Disiplinli çalışmayı bilmiyorlar, sınıflar çok kalabalık, tek tek ilgilenemiyorum": Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğrencilerin başarısızlık nedeni olarak çalışma

alışkanlığının henüz kazanılmamasını ya da disiplinli bir şekilde çalışılmamasını göstermişler ki, bunda çok büyük bir gerçek payı vardır. Bu sonuçları yaptığımız anketle de gözledik.

- Sebep ne olursa olsun okul psikoloğunun yardımı gerek: Öğretmen, öğrenci ve anne babanın önem derecesine göre sıraladıkları etkenler ne kadar değişik olursa olsun, hepsinin üzerinde ayrı ayrı durmak ve öğrencinin yetenekleriyle en iyi verimi sağlayacak yolu aramak, öğrenciyi başarıya itecektir.
- Rehberlik hizmeti öğrenciyi tanıtmalı

28- Meslek Seçiminde Son Sözü " Bireysellik " Söylemeli

Aile meslek seçiminde çocuğu yönlendirmeli fakat kararı kendisine bırakmalıdır. Kendi hayalindeki mesleği çocuğa dayatmamalıdır. Meslekleri tanıtarak ona yol göstermelidir.

Meslek seçiminde çocuklarının istek ve tercihleri konusunda ailenin vurdumduymazlığı, genellikle başarısız öğrencilerde çok belirgindir. Aileler genelde çocuğa meslek seçimi konusunda kendi hayalindeki meslek konusunda dayatma uygulamaktadırlar.

Meslek seçiminde ana babanın soruna yönelik tutumu, önceden karar vererek açıklama yapmak değil, çocuklarıyla birlikte çözüm yollarını araştırması, en doğruyu birlikte bulma çabası olmalıdır.

29- Stres, İnsanın Dünyaya Bakış Açısından Kaynaklanır

Stres, bedensel ve ruhsal olarak bizi zorlayan tehditler karşısında yeni bir uyum yapma çabasına girmemizdir. Kişiyi stres duyuran şeyler dış koşullardan kaynaklandığı gibi, insanın olaylara bakış açısından da kaynaklanabilir. Stres, yaşamın ve insanın yapısında olan bir şeydir. Yaşantıyı üzücü olaylardan soyutlayarak, hep mutlu, neşeli, olumlu olaylarla dolu düşünmek mümkün değildir. Yaşadığımız sürece stres yaratan olaylar hep varolacaktır.

Konu başlıkları:

- **"Önemli olan, sizin hayattan bekledikleriniz değil, hayatın sizden bekledikleridir."**: Yazar bu bölümde 1972 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından İngiltere'ye gönderildiğinde vizesinin bitimine yakın başından geçen anısını anlatıyor. Sonu şöyle. Polonya'lı arkadaşı anlatıyor. Toplama kamplarında ağabeyim ölüme mahkum edilmişti.15 gün içinde infaz edilecekti. Ümitsiz bir şekilde her şeyden elini çektiği bir sırada arkadaşı ona ısrarla şöyle der: " Hayatta her şeyini kaybetmişsin, başka neyi kaybedecek olabilirsin. Beklediğin her şey kaybolabilir. Ama önemli olan senin hayattan beklediklerin değildir ki. Hayatın senden bekledikleridir". " Ben ölüyorum, hayat benden ne bekleyebilir. " diye sormuş ağabeyim. Arkadaşı ısrar etmiş. Her şeyi kaybettiğin zaman bile geride iyi bir iş bırakabilirsin. Sen potansiyeli, yaratıcılığı olan zeki bir kişisin. Şanssızlığın seni her şeyini kaybetme noktasına getirmiş olabilir. Ama kaybetmediğin yeteneklerinle bir şeyler bırakabilirsin yakınlarına."

Ağabeyi bu sözlerden sonra bu kadar kısa bir süre içinde daha önce başlayıp da yarım bıraktığı kitabı yazmış ve ölümünden sonra kardeşi "Yağ'a'ya verilmek üzere, kitabı şu ithaf cümlesiyle bırakmış." Önemli olan, sizin hayattan bekledikleriniz değildir. Hayatın sizden bekledikleridir. Ben hayatın benden beklediklerini bu kitabımla verebildim mi acaba?"

- **Belli bir düzeyde stres başarının itici gücüdür.:** Belli bir oranda stres yaşamın tek düzenliğinden kurtarabilmek için gereklidir. Aşırı çalışmak, aşırı stres ortamı içinde olmak kadar, amaçsız olmak ve stres yaratan hiçbir uyarıcının bulunmaması da insanı bir boşluk duygusuna iter. Bu nedenle stresten uzak kalmayı değil, onunla birlikte, ancak daha az etkilenecek yaşamayı öğrenmek gerekir. Her insanın kendi kapasitesine göre fazla yüklenmeden taşıyabileceği bir stres değeri vardır.
- Kimler strese dayanıklı ?
- Stresle başa çıkanların kişilik özellikleri
- Stresle başa çıkma yöntemleri

1. Sorunlarınıza büyüteçle bakın
2. Kendinize acımayın
3. Sorunu önemsizleştirmeye çalışın
4. Sorunu parçalara bölün
5. Sevilen ve seven kişi olmaya çabalayın
6. İlgilerinizi genişletin
7. Kendinize vakit ayırın
8. Başkalarına danışmaktan ve yardım istemekten kaçınmayın
9. Kendinize bir meşguliyet bulun
10. Olayları kabullenin
11. Yaşamda kayıplar: Her yaşamda yanlış şeylerle karşılaşılır.
12. Eleştirilere açık olun
13. Küçük, unutabileceğiniz şeylerin sizi rahatsız etmesine izin vermeyin
14. Kin gütmeyin
15. Birileriyle konuşun
16. Yalnızlık: Mümkün olduğu kadar yalnızlıktan uzak kalın.
17. Sinirliliğinizi yenin
18. Kederleriniz geçecektir.
19. Uykusuzlukla mücadele

- Kaygı kişilik özelliği midir.?
- Rekabetçi kaygı: Başkası kadar başarılı olamama korkusu
- Kaygı, gelişme karşılığı yapılan ufak ödemelerdir
- Kaygı ruhsal sağlığını bozarsa başarınızı sürdüremezsiniz: Bu bölümde ruhsal sağlığın bozulmaya başlayıp başlamadığını kontrol edebilen fiziksel ve psikolojik işaretlerden oluşan test yayınlanmış.
- Korkularla iyi geçinin
- Kendimizi ele vermekten neden korkarız.: İnsanlar neden maskeye başvururlar? Çünkü yaşadığımız çevrede beğenilmek, sosyal itibarımızı kaybetmemek için olduğumuz gibi değil, olmamız gerektiği gibi görünerek başkalarının bizi kabul edeceği bir kalıba girmeye çalışırız.
- "Temel kaygı" nasıl gelişir?
- Belirsizlik kaygısı: Test sonuçları başarılı öğrencilerdeki kaygı düzeyinin, başarısız öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir.
- Gelecek kaygısı: Yani öğrenciler aile yaşamlarındaki aksaklıkları, gelecekte de yaşayacakları korkular olarak görmekte dirler.
- Kaygı zeka ilişkisi: Zeka düzeyleriyle dün, bugün ve geleceğe ait kaygılar arasındaki ilişki incelendiğinde, yüksek zeka düzeyinde olan öğrencilerin yaşamlarında kaygı duyuran olayların çokluğu ve aile iletişimi yetersizliği görülse bile, bu olumsuzluklar

zekayla yenilmekte, geçmişte yaşanan korkular geleceğe pek yönelememektedir. Ancak ortalama zeka özellikleriyle düşük zeka özellikleri, geçmişte yaşanan kaygıları, daha büyük bir yoğunlukla geleceğe yöneltmektedir.

- Başarının yolu kaygının yok edildiği duyarsız bir dünyadan geçmez.

30- Psikolojik Savunmamızı Kişisel Özelliklerimize Ve Kültürel Etkenlere Göre Seçeriz.

Günlük hayatın getirdiği sorunların ciddi psikolojik rahatsızlıklara yol açmaması için birey bazı çıkar yolları bulmak zorundadır. Gerilime dayanma yeteneği kişiden kişiye değişir. Ama herkesin kendine göre bir sınırı vardır. Bu farkı oluşturan şey, şu üç sorudur.

- A. Tehlikeye giren nedir? B- Tehlikenin kaynağı nedir? C- Tehlikeye karşı çaresiz olmaya ne sebep olur?

Bu üç sorunun cevabını vermek, savunma mekanizmaları arasındaki farka ışık tutar.

Konunun içerdiği alt başlıklar:

- Olumsuz da olsa yaşamamız gereken duygu ve deneyimler vardır.
- Düşle gerçeklik arasındaki o tehlikeli sınır...
- Yok saymak ve karşı saldırı çözüm amacını saptırır.
- Kendinizi haklı görmek çok önemli bir ihtiyaçtır.
- Neden inkar ederiz?
- Eksikliği başka araç yada yollarla giderme:Yerine koyma bir çeşit kaydırmadır. Asıl amacın yerine bir başka amaç konularak dürtü boşalması sağlanır. Çok kızdığı zaman hırsını gideremeyen bir kişinin yumruklarını sıkması, tırnaklarını yemesi ya da karşısındakine vurmuyup masayı yumruklaması böyle bir boşalmaya örnektir.
- Kendini ya da başkalarını suçlama
- Çocukluğumuza sığınma
- İlkellikten uygarlığa yönelmenin bir nedeni de...

31. İnsan İlişkilerinde Başarının Anahtarı:İletişim

- İletişimin üç kuralı: Duygudaşlık, saydamlık ve etkin dinleme

Duygudaşlık başkalarının duygularını anlama yeteneğidir. Ana baba çocuğun

sorunlarıyla ilgilenirken kendilerini onun yerine koyabilmeye çalışmalıdırlar. Onun yaşı ve durumunda neler hissedebileceğini anlamaya çaba göstermeleridir. Ana baba çocuklarının özel dünyasını kendi dünyalarıymış gibi algılayabildiğinde, iki taraf arasında iletişim daha rahat kurulabilir.

- Neden "ben " dilinde mesaj göndermek ?
- Savunucu iletişim ne zaman artar?
- Kendinizle ne ölçüde barışsınız?: Bu bölümde yayınlanan 30 soruluk teste verdiniz cevapları değerlendirerek kendi kendinizle ne ölçüde iyi ilişkiler içinde olduğunuzu saptayabilirsiniz.
- Aile iletişimde paylaşılmış deneyimlerin olumlu rolü büyük: Yaptığımız inceleme de iyi bir iletişim sağlanabilen evden gelen öğrencilerin kişisel ve sosyal uyumları daha kolay

olmakta, bu olumlu niteliklerde başarıyı doğrudan etkilemektedir. Aileleri ile iyi bir iletişim kuramadıklarını söyleyen öğrenciler ; başarılı öğrencilerde % 35, başarısız öğrencilerde

% 72 olarak saptanmıştır. Bu bölümde iletişimi engelleyen nedenler üzerinde duruluyor.

- Ergenlikte mutluluk kendi kendini kabul etmeyle eşanlımlı
- Ana babayla arkadaşlık

SORULAR	Başarılı Öğrenciler=144 kişi			Başarısız Öğrenciler=144 kişi		
	Evet	Hayır	Bazen	Evet	Hayır	Bazen
Anne babanızla aranızda arkadaşlık var mıdır?	% 59	% 28	% 13	% 31	% 51	% 17
Anne babanızla her türlü konuyu tartışmamaktan şikayetçisiniz?	% 50	% 28,5	% 21,5	% 48	% 31,5	% 17

Tablo - 9

32- Duygusal Olgunluk, Hoşgörü ve Çatışmaları Başarıyla Çözmek

Yaşamın anlamı, sağlıklı düşünen herkes için mutlu olabilmektir. Mutluluk ise bireyin çevresiyle kurduğu ilişkilerin başarılı olmasına bağlıdır.

- Davranışlarınızı yönetin, yoksa onlar sizi yönetir. Çin Ata sözü
- Heyecanlarınızı kontrol etmek öğrenilmiş bir davranıştır.: Olaylar karşısındaki kişinin vereceği tepkiler anlatılıyor. Çözümler gösteriliyor.
- Yıkıcılıktan yapıcılığa: Tartışma ve kavgalardaki davranış bozuklukları anlatılıyor. İkili ilişkileri yıkıcı davranışların nasıl yapıcı hale dönüştürülebileceği açıklanıyor.
- Çatışmayı çözme biçimini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim: Bu bölümde yıkıcı olaylar karşısında kişilerin yaptıkları ve olması gereken davranışlardan bahsediliyor. Yazar sorularıyla okuyucunun olaylar karşısındaki tavrını değerlendirmesini sağlıyor.
- Kişiliği değil davranışı değerlendirin. Bu bölümde kişilerin değerlendirilmesinde yapıcı kıstaslar örneklerle açıklanmış.
- Çatışmayı başarıyla çözmek iyi ve yapıcı yönlendirmeye bağlıdır.: Kişiler davranış, duygu ve düşüncelerinde birbirlerine ters düştüklerinde ya da karasızlık durumunda kaldıklarında genellikle iki olasılık vardır. Ya bu durumdan zarar görmeden sıyrılabilir için yapıcı bir yaklaşımla çözüm arayacaklar yada iletişimi zayıflatıp koparak büsbütün çıkmaza gireceklerdir. Çatışma konusunda yapılan birçok çalışma iyi yönlendirilen çatışmaların kişiyi başarılı bir çözüme götürdüğünü göstermiştir.
- Çatışma insana neler kazandırır?: Çatışmanın sadece olumsuz değil olumlu yanlarını da düşünmek gerekir. Şöyle ki:
- Dozu ayarlanmış bir baskı, üretimi harekete geçirir.
- Mücadele koruyucu görev yapabilir.

- Mücadele bir beraberlik duygusu oluşturabilir.
- Mücadele görüş açımızın gelişmesini sağlar
- Mücadeleyi yaşamak kendimiz hakkında bilgi edinmemizi ve güçlükler karşısında başkalarıyla sürekli etkileşim içinde olmamızı sağlar
- Çatışmayı çözmek ne zaman güçleşir?
- Güç sadece " güçlü " kişilerin tekelinde değildir.
- Çatışmayı çözme biçimleri
- Karşımızdaki kişilere nasıl davranacağımızı iyi öğrenelim
- Mücadele sırasında gösterilen herhangi bir tepkiyi ya da söylenen bir sözü şahsınıza karşı yapılmış olarak yorumlamayın.
- İyi bir dinleyici olun
- Karşınızdakileri şaşırtmayın

Mücadelede iletişim biçimini ağırlık, anlaşma ve pazarlık olarak üç ana temele bağlayabiliriz.

- **Basit ama etkili:**

İşte size başarılı çözüm için akılda tutulması gereken birkaç nokta:

- Bir şeyin yarısını elde etmek hiç yoktan iyidir.
- Birisi saldırdığında yol değiştirin
- Sen bana yardımcı olursan, bende sana yardım ederim
- Konunun derinliğine indikçe, gerçeği daha kolay elde edebilirsiniz
- İyi sözler iyi yollar açar
- Başkalarının sizin gibi düşünmelerini sağlayamazsınız; ancak başkalarının düşündüklerinizi yapmalarını sağlayabilirsiniz.
- Olasılıklar doğru sonuç yaratabilir.
- Haklılık içeren durumları yansıtabilmek kavgayı önler.
- Nazik kelimeler daha çok kazanç sağlar
- Dilinizi tutun. Çok şey kaybetmezsiniz.
- Ayağınızı basacağınız noktayı iyi seçin
- Karşınızdakinin işini bozmaya kalkmayın
- Ortak nedenler bulun
- Güven çok şey kazandırır.
- Çocukluk ve aile yaşamındaki olumlu ya da olumsuz deneyimler evliliğe yansıyor
- Evlilik yaşamının duygusal yanları iş başarısını etkiliyor
- "Güvencede olmak şans değil sizin yarattığınız bir şeydir."
- Başarılı evlilik "genelde " nasıl olur?
- Boşanma yeni bir uyum gerektirir.
- Tek ebeveyn ve çocuk bugün bir aile türü sayılmaktadır.
- Paylaşılmayan çocuklar ve "tebeşir dairesi": Tebeşir dairesiyle yazar Pekin mahkemesinde geçen bir olayı anlatıyor. Peygamberimiz (SAV) döneminde de aynı olay var. Bir çocukla alakalı annesi olduğunu söyleyen iki kadından gerçek olanının bulunması olayı.
- Ailesi boşanmış çocuklara farklı davranılmamalı
- Boşanan kadın hem parasal, hem toplumsal, hem de ruhsal sorunlarla başetmek durumunda
- Yaşantıyı suçluluk duygusu yönetmesin
- "Cici baba " davranışı neden zararlı?

33- Her Şey Gibi Başarının da Bir Bedeli Vardır

Günümüzde insanlar hangi sosyal sınıf içinde olursa olsun, bir üstteki sınıfın yaşam biçimlerini, onlarla aynı harcamalar ve tüketim düzeylerine ulaşırlarsa, gerçekleştireceklerine inanıyorlar. Ne var ki, böyle büyük bir çalışma çabası içinde kendilerine ayıracak zamanın azlığı yüzünden insan ilişkilerinde başarısızlığa uğrayabiliyorlar. Çalışmayla elde edilen teknik kolaylıklar artarken, psikolojik yorgunluk ve gerilimler de kişiyi önlenemez boyutlarda bir yalnızlığa itiyor.

Sonuçta, birey gençliğinde derslerin dışında bir hayatın var olduğunu öğrenmemişse, yetişkin yaşamında da işin dışında bir hayat olduğunu genellikle kabul edememektedir. 20 yıl sonra kaygı düzeyleriyle başarı alanları arasındaki ilişkiyi araştırdığımız zaman, lise döneminde benlik bütünleşmesini tam yapamadığı ve iç benden gelen sesleri iyi duyamadığı için genel kaygı düzeyi yüksek olan öğrenciler, yetişkin yaşamlarında da aile ve sosyal başarı yönünden düşük puan almışlardır. Sözün kısası, okul başarısı çok yüksek olan öğrenci, eğer sosyal yaşamını nasıl değerlendireceğini öğrenmemişse, potansiyel bir işkoliktir.

- Başarının bedelini hesaplı ödeyin
- Düşük gerilimli yaşam biçimini öğrenin: Bu bölümde gerilimli yaşam tarzının özellikleri ve düşük gerilimli yaşam tarzının özellikleri anlatılmaktadır. Yazar bu başlıkları madde madde açıklamış.
- Geçmişte ya da gelecekte yaşamayın
- Girişken olun: Girişken olabilmeyenizin en önemli yardımcılarından biri, girişimde bulunacağınız olayı cesur karşılayabilmektir. Bir başka şekilde söylersek, bizi bir şeyleri başarıya girişiminden alıkoyan şey korkudur.
- Ödüllendirici davranışlardan yararlanın, cezalandırıcı olanlardan sakının: İnsan ilişkilerinde ödüllendirici olabilirsiniz, kısa bir süre içinde aranan, sevilen, başarılı bir kişi olabilirsiniz. Ödüllendirici ve cezalandırıcı davranışlar bu bölümde sıralanmıştır.
- Dar bir amaçta başarılı olmak yerine çok yönlü bir kişi olmaya çalışın.

Kitabın Sonu: Anket

- Anne Babaların Çocuklarıyla İlgili Tutumları
- Öğrencilerin Ana - Baba Ve Öğretmenleriyle İlgili Tutumları
- Öğretmenlerin Öğrencilerine Karşı Tutumları